

Hirado Budapesti 1845/1422

mert omne... g benne az... t nehezeb... hisz ezek... bek, minél... óján az ár... sztviselek... csak árva... Z. F. hó 5én... hónapi sá... ú eljárás... vánított kö... bőven leír... sejtében ta... k legsebbe... olly kevés... k több tör... lmékedék a... p beszéd —... s intézve —... magyar el... felvilágosító... rem *). —... n, vagy az... a korteske... — megénk... t egy szónok... t is kell neki... lkes Ren... ásoknak pe... felsége, log... g, hogy te... előtti orszá... pártolásra... tyánkfait is... k-e azonban... meg. A fel... kkhogy vajjon... orazaggyü... őszvesen 26... z már előttem... epe táján egy... inden fedezet... m akadt, kit... pénteken esto... t, allattuk pe... a Duna, 's... A hidoszlo... yeken megü... be. Már most... nem szapo... alószínűségeit... y megtörtlé... al nehezebben... t. — Ujyork... löadja, mikép... dollárnál na... kát nálunk is... ttatásban le... jainkban csö... onnal bírtak?!,... hogy érdemes... at mozdit elő... diplomatai kü... k. Egyébiránt... aket túl nem be... y, új kiadása... smány volna. — S z e r k.

parisi levelei mindenesetre több elvességgel bírnak, mint egyik collegája ottani tudósításai. — Mult szombaton jutalomjátéka lévén Szentpéterinek, ámbár ismert francia dráma adatek, a színház tömve volt, 's ezenül tisztelői közel ezer forint értékű ajándékkal lepték meg a derék művészt; ez neki bizonyára nagy örömet szerze, de mégsem olly nagyot, minőben ő már számtalanszor részesíté a budapesti közönséget. — Az iparegyesület jövő évnegyedben hetilapot indítand meg, Vállás szerkesztése mellett; ugyanakkor alkalmasint rokonartalmu német folyóirat is létre fog jöni. — A magyar divatlapok egy idő óta nagyon sokat foglalkoznak a politikai lapokkal 's kivált ezzel, melybe mi is írunk. Különösen az tárgya roszalásuknak, hogy a B. P. Hiradó tárczát nyitott a regénynek, 's a legjeles magyar regényíróval, b. Jósika Miklóssal kezdte meg az újítást. Kár, hogy ezen jó urak nem várják legalább be végét, mielőtt felettte pálczát törnének. Még különösebb azonban, hogy egyike ezen szerkesztőknek azt hányja szemére Jósikának, hogy regényét nyereszkedőknek eladta. Mintha bizony bármely író is elkeverhetné mai nap, hogy munkáját könyvárosnak eladja, 's mintha ennek aztán nem volna joga tulajdonáról rendelkezni! A mi a nyereszkedést illeti, ezzel, a mint tudjuk, a B. P. Hiradónak semmi köze sincs, sőt több száz pörforintjába kerül, hogy az olvasónak ezen élvezetet nyújthassa, melyet egyébiránt a magyar közönség még nem szokott meg, 's azért nincs még talán mindenkinek inyére. Az nem szenved kétséget, hogy sokkal kényelmesebb volna az olvasóra nézve, ha naponként és megszakasztás nélkül olvashatná a regényt; azonban ki tehet róla, hogy a posták nem naponként járnak az ország minden vidékei felé, mi nélkül a naponként megjelenő lapok a czélnak tökéletesen és általánosan meg nem felelhetnek? Ezen megszakasztások ellen, melyek egyébiránt francia lapokban is előfordulnak, kivált a vidéki olvasó, ki nem casinókban és kávéházakban, hanem otthon futja át a B. P. Hiradót, abban találhatja az orvoslást, ha több számokat összevár, 's akkor aztán egymásután olvassa a regényt, mely nem tudjuk, hogy eddig valamely érdekes politikai czikket vagy tudósítást háttérbe szorított volna — mi ha megtörtént volna is, e fölött panaszkodni azon lapnak például nem sok joga volna, mely a P. Hiradóból oly szívesen vette által egy trieszti levelező azon állítását, hogy politikai lapjaink némelyikének „alföldi lapályossággal” irt czikkei, civilizált korban nem igen vannak amugy is helyökön. Meglehet, hogy némelyeknek jobban tetszik a német-francia érthetlenség; mi azonban inkább csak az alföldi magyar érthetőség mellett maradunk, 's nyugalmasan nézünk a közönség ítélete elibe, mely, ugy hiszszük, nem fogja rosz néven venni, hogy élvezeteit a legjeles magyar regényírónak lapunkbai bevezetése által nevelni akartuk, noha tudjuk, hogy ezen újítás a divatlapíróknak helyeslését megnyerni már csak azért sem fogja, mert a róka is savanyúnak mondta azon szőlőfűrtöket, melyeket magas függésök miatt lecsipni nem tudott! — A budavári német színházból néhány pokróczot loptak el; ezentúl tehát hihetleg kevésbé eredeti bohózat fog benne eljátszani. — Mult évben esupán egy pesti utcában közel fél millió fizetettelle házvételért, melyből átiratási garasok fejében, több ezer forint jutott a városi pénztárba, 's mégis majd egész évig kelle ugyanazon utca lakosainak küzdeniök, míg becsületes világitásra szert tehettek! — Gr. Széchenyi István a Jelenkorban derekasan mossa azon pesti tekintélyes egyéneket, kik az általa tervezett pesti kikötő létesítését kilencz év óta folyvást makacsul gátolják, ámbár ez épen csak a városnak fogna legnagyobb hasznót hajtani. De hát ahoz mit mondjunk, hogy még olly tekintélyesnek is vannak Pesten, kik komolyan vitatkoznak, hogy ugyan mikép lehetne a fővárosi ujdonságok irását végkép eltiltani? Pedig bizony higyük el tisztelt urak, hogy különösen nyilvános rend és kényelem tekintetében önök is sokat köszönhetnek már az ujdonságok íróinak. Nem tagadhatni ugyan, mikép velünk együtt sok mások is szárnra bocsátottak már egy pár alaplatlan hírt; ez azonban mindenütt így van, hol időszi sajtó létezik, 's az illy tévedéseket becsületes uton orvosolni kell; de ki egyes tévedések miatt az egész sajtó e részét elnémitatni kívánhatja, az

valóban megérdemlé, hogy Abderában bakterre neveztesék ki. — **Nemzeti színház.** Jövő szombaton, febr. 22én, Udvarhelyi Miklós javára béreltelyfolyamban fog adatni „Eskü,” nagy opera 3 felvonásban Mercadantetől. Vangel ur, a pesti városi színházról, a jutalmazandó iránti szíveségből Manfredó szerepében, lesz szerencsés föllépni. A mult decemeri ujságlapokban hirdett „Magyar kereskedelmi almanach” még mind ez ideig meg nem jelenhetett, 's pedig mint értesítve vagyunk, azon okból, mivel nmltgu gróf Almásy Móricz ur ő excja arczképe — melyet a kiadók munkájok díszítésére, 's esupán hazafiságból helyben kívántak metszteni — a képmetsző hanyagsága miatt — ki annak elkészítését még januar 12ikére ígerte — mind eddig sem kész; sajnos példájára annak, mint törekszenek némely honi művészeink magokat hazafitársaik pártolására érdemesíteni. Azonban a munka napokban megjelenedik, mit addig is a nagyérdemű közönség figyelmébe ajánlunk. **Hírlapt szemle.** Századunk (9 sz. Gyakorlati nézetek a müpar előmozdításáról.) Laesny Miklós párluzamot von a buza, burgonya 's czukorrépa termesztés hasznai között; a mérleg a czukorrépa-termesztésre billen kedvezőleg, melyly ha czukorrá gyártatik, miután a buza ugyan olly terjedetű 's minőségű földben csak 23 fr. 20 kr., a burgonya pedig 75 fut hasznosnak, a répa 220 pengő forintot jövedelmez, ide nem számítva azt, hogy a hulladék szarvasmarhának vagy juhnak eledelül alkalmazva, tetemes takarmány mennyiségnek kimelését eszközözi, annál fogva különösen nagyobb uradalmakban szembeszökő hasznonai kivethetőségét ajánlva ajánlja, mint-hogy a marhahizlás, melyly a földművelésnek trágyatekintetéből hatalmas emeltyüül szolgál, ott könnyebben létesíthető, alkalmas, e végre kívántató épületek bősége miatt. Laesny ur számítva szerint, haterz mérős ugar föld 100,000 pögőföt hoz repájövedelmül, holott buza után 28 ezerrel kevesebbet lehetne zsebre tenni, az ugar pedig buza alá alkalmasható. Azon egyet felejtani látszik az érdemes értekező, hogy Magyarországon sokkal könnyebb 6 ezer mérős földet buzával bevetni 's latakarítani, mint ennyi területű repát művelteni. Többi tanácsai megérdemlik az olvasónak figyelmét — de helykiméletből vele együtt a tudnivalókat Keil 's Hofmann munkáira, kiket a mezei gazdaságban vezéresillagoként emlit, kényszerülünk utasítani. — (10 sz. Valami az anyagi jólét 's ösztövelésről.) A jólét előmozdítójának ért. a közlegelők eltörlését 's a föld kinekinek felszése szerinti művelhetését állítván, e kettőnek törvényszerű létesítését országsszerte indítványozza, 's kívánja hogy magánost kivéve M. o. mezőben közlegelő ne legyen. **Erdélyi Hiradó** (7. sz. Egy törvényhozást illető eszme. Fosztó Ferencztől.) Szomorú, de igaz szavakat mond szerző a naponként terjedőbb pálinkakór ellen, melynek korlátlanágában hazánkat fenyegető nagy részt lát 's gátolásra óvszereket ajánl. Mielőtt törvény alakították ez ellen, azon kérdést veti föl, mi lenne czélhoz vezetőbb, egyenesen v. nem egyenesen indulni a baj ellen, ha ugymond azon tökéltérnéve, melyek ezen iparágban fekszenek a kisajátítás alkalmazható volna, egyenes büntetésekkel biztosított föllépés mellett szavazna (ezhez még más is kellene mint esupán a szavazás, t. i. pénz) de áltálja az akadályokat, melyekkel a szerkesítés járna, e szerint a nem egyenes utoni gatlás mellett nyilatkozik, melynek szerzi módnehezítés, alkalmoskevesbítés, inger 's hajlam-össökentés, lehetség-terhesbítés, 's adóztatás lennének. Látjuk, mily nagy feladásokat tűz ki a szerző philantropiájá. A ki városaink 's falvaink pálinka barlangjait, a rudaság 's aljasság fészkeit, a hűn 's foslettség tanyáit végig tekintli, bizonyára a szerző jámbor ohajtásait meleg szívvvel fogja kötelességének tekinteni, 's fájunk javáért ideje volna erre ügyelni, 's külön egyesületnek magát e rosz kiirtására, mely különben nemzedékrül nemzedékre szálland. erélyesen rá szólni. Mi hogy minél előbb megtörténjék, adja a magyarok Istene, kiben mi olly nagyon szeretünk hinni, ha bár a mérsékletű egyesületek nem bizonyultak

be az ohajtott emberszerető czélnak megfelelőeknek, mégis sikerült imitt a bajt némileg csökkenteniök. **AUSZTRIA.** A bécsi ujság febr. 16ai számában ime legfensőbb cs. kir. rendelet hirdettetik: **Mi Első Ferdinand, isten kegyelméből Ausztria császára, Magyar- 's Csehország e néven ötödik királya 'stb 'stb** azon kívánságtól vezéreltetvén, hogy hű alattvalóinknak a hadilag összeirt tartományokban a hadseregünkbeni szolgálat megkönyvitéssék, rendeljük: **Első ször.** A katonai szolgálat kötelessége activ hadunkban, az e tartományokból pótlandó seregekben, az idei ujoncszedéstől kezdve, békeidején nyolcz évre állapittatik. **Másodször.** Az ezen ujoncszedés által állított katonák nyolcz év mulva, háboru szükségét kivéven, az erre nézve fenálló rendszabályok szerint, az activ hadból elbocsátandók lesznek. **Harmadször.** Az activ hadnak már rendeibe sorozott katonákat ille öleg honatyailag gondoskodanduk arról, miszerint jelen hadkötelezettségök megrövidítésében részesüljenek, mennyire azt a katonai szolgálat szüksége megengedi. **Negyedször.** A honvédi szolgálat (Landwehrdienst) kötelességét, a helyettesítést, 's a had rendeibe sorozást, valamint az elbocsátást illető jelen rendszabályok, a megrövidített szolgálatidőnek megfelelő új rendszabályok hozataláig változatlanok maradnak. **Kelt Bécs fő- 's székvárosunkban, febr. 14én 1845; uralkodásunk tizedik évében. Ferdinand m. k. Inzaghi Károly gr. m. k. — Pillersdorf Ferencz b. m. k. — Jadeni Krticzka János b. m. k. cancellar. — Ó cs. kir. apost. felsége legfensőbb parancsára: Kaunitz Leopold gr. m. k. udv. tanácsos.** **KÜLFÖLD.** **NAGYBRITANNIA.** Az alsóház febr. 4ei válaszfelirati vitalkozása, mint utolsó előtti számunkban említök, alkalmat adott az ellenzék főszonekainak, véleményököt a ministerium politikájáról kimondani. Közöljük Russel 's Palmerston lordok beszédeinek fővonásait, jellemzéseül az angol parlament ezidei ellenzékének. — Russel lord rövid bevezetés után tüstint az A glia- 's Franciaország közti viszony feszegetésére ment át, 's lényegesen ezeket mondá: Ugy látom, míg a kormány ő felsége nevében bekereményeit fejezi ki, egyszerűmnd készületeket tesz, szükség esetében az ország becsülete- 's érdekeinek kellő fontartására. Azonban uraim, bármilly kevésse engedjük magunkat e várakozásoknak át, még sem lehet észre nem vennünk, hogy békekilátásaink már koránsem olly borusak, mint tavallának. Midőn az igen tisztelt minister ur azt mondja, örvendünk ama villongás befejezésének, melyly az Anglia 's Franciaország közti barátságos viszonyt megzavarással fenyegetik, teljesen egyetemes velem szózatomat. Minlamellett, örvendjek bár ama vita bevégzésének, még sem tudok azon szavakban megegyezni, melylyeket a ministerek nem ismételték ugyan a jelen trónebeszédben, de melylyekkel a tavalygyűlés végén éni jónak tarták. Ő akkor ő felségének azt tanácsolák, nyilatkozzék dieserőg az ama mérséklet 's bölcseségről, mikkel ök amaz alkudozásokat üzték. Én bizony semmi okot nem látok mérséklet- 's bölcseségök rendkívüli csodálására. Hogyan állott a dolog? Egy férfit, ki mint consul ténykedék Otahaitiban, arról gyanusit a francia parancsnok, hogy a lakosok lázadását elősegítette. Tüstint befogják őt 's bizonyos időre magánbörtönnel büntetik; egyuttal kihirdetik, ha lázadás utne ki, e férfi felelőssé fogna érte teletni. Eljő azalatt egy fensőbb parancsnok, 's nem lát elegendő okot a használt szigorra, a durva erőszakoskodásra, mikép azt az igen érdemes baronet tavall nevezé; 's azon véleményben, hogy Pritchard ur ottani tartozkodása össze nem fér a francia sereg 's a lakosok biztonságával, eltávoztatását parancsolja. Nekem ugy látszik, az első tény merően különbözik a másodiktól. Bruat kapitány igazolva van, de nem d'Aubigny hadnagy. Két cabinetnek pedig, melyly egymással a legbarátságosabb lábón állnak, 's melylyek közt a francziák királya ő felségének sajtát kifejezése szerint, szíves egyetértés uralkodik, bizonyára nem lehetett olly igen nagy elháritandó nehézsége ez ügyben, melyly a két ország érdekeit valóban olly kevésse érinti. Mi történt azonban? Tüstint el vaia-e háritva a nehézség? Ellenkezőleg, nemde 4 hétig a legelénkebb aggodalmak uralkodtak, miszerint háboru is üthetne ki? Áll tehát azt tartom, ha valóban olly szíves egyetértés éni a cabinetek közt, minővel olly hangosan szeretnek diesekedni, ugy bizony a dolog a legkönnyebb módon 's tüstint, nem pedig két hónapi huzás-halasztás után intéztetik vala el. A felleg azonban el van már riasztva, 's ugy gondolom, a ministerek a esatorna mindkét oldalán szükségesnek látandják mind országai érdekeire, mind a világbekérré nézve, miszerint egyetértésben éljenek 's kölcsönös nyugalmokat alárendelt tiszték által 's távol világreszekben megzavarni ne hagyják. Miután a szónok még a motozásjög ügyében vegyes bizottmányt roszalá, a kérdésbe azonban mélyebben bocsátkozni nem akarni nyilatkozzék, átment a kormány belpolitikájára, 's megtámadásának themájaul az irlandi viszonyokat választá. Észrevételei azonban általánosok maradtak 's ismeretes tényeket 's kérdéseket ismöltek. — **Palmerston** lord még ellenkezőbb szellemben szóloit az Anglia 's Franciaország közti viszonyról. Mi haszna akkor a szíves egyetértésnek, kérdé többek közt, midőn a körülmények közönségesek 's semmi fontos kérdés nem forog fen a két ország közt? A szíveség létezését vagy nem létezését illyenkor csak a két ország képviselői érzik. De különösen érezetik a szíves egyetértés akkor, midőn olly kérd sek keletkeznek, melylyek a barátságos viszonyokat a két ország közt veszélyeztetnék 's szíves egyetértés nélkül. Sajnálom, hogy ki kell mondanom, de a két kormány balfozamai miatt amaz annyira felmagasztalt szíveség a legelső alkalommal ingadozott, mi-

(Folyt. köv.)

